

La vergonya de l'enquesta pre-electoral del CIS i els elements d'alt voltatge polític que trobem a l'enquesta de l'ICPS

written by Francesc Abad | 20 de novembre de 2020

Dimecres hem tingut el baròmetre del CIS (Centro de Investigaciones Sociológicas, del Gobierno de España), que ha fet una submostra per a Catalunya, en el que és la seva primera enquesta preelectoral Catalunya 14F.

I el dimarts vam conèixer les dades 2020 de l'annual (des del 2011) Sondeig d'Opinió de l'ICPS (Institut de Ciències Polítiques i Socials, centre adscrit a la Universitat Autònoma de Barcelona).

És tracta de dos organismes solvents. Les enquestes del CIS habitualment són, per a mi, les segones millors de l'Estat, després de les enquestes del CEO que són, a gran diferència, no només les millors que es fan a Catalunya, sinó també a tot l'Estat. I dic habitualment perquè aquest cop, com veurem ara en l'anàlisi, l'enquesta del CIS sobre Catalunya és una caricatura amb relació al nivell i solvència habitual del CIS. Em sap greu dir-ho, però aquesta enquesta preelectoral del CIS a criteri meu no pot dissimular que no està feta des de la imprescindible neutralitat demoscòpica que ha de presidir qualsevol treball així. Quan són moltes les coses estranyes que hi trobem, i quan totes trenquen la neutralitat en un mateix sentit, el resultat és el que és: una enquesta poc fiable, que indueix a una visió errònia de l'escenari polític, una visió, a criteri meu, manipulada de la realitat política i electoral de Catalunya.

Pel que fa a l'enquesta de l'ICPS, tampoc està lliure d'acumular biaixos electorals, i que tots siguin en la mateixa direcció, en termes sobre a qui afavoreix i a qui perjudica. Tanmateix, més enllà d'aquesta part de projecció electoral de l'enquesta de l'ICPS, a la qual no em referiré, perquè ja ho hauré fet analitzant el CIS, l'enquesta ICPS ofereix tot un conjunt de dades i valoracions de l'escenari polític a Catalunya d'extraordinari interès. I és a aquestes dades a les quals dedicaré la meva anàlisi de l'enquesta ICPS.

La vergonya de l'enquesta preelectoral del CIS sobre Catalunya

El CIS, dins del seu Baròmetre estatal, ha fet una submostra Catalunya, amb gairebé 1.500 enquestes, que és, de fet, la primera preelectoral del CIS sobre les eleccions vinents al Parlament del 14F.

Tanmateix, el volum de la mostra, molt important, no s'ha traduït en una enquesta sòlida que hagi activat mecanismes per evitar els greus biaixos que té, i que tots, curiosament, sempre afavoreixen en un sentit i perjudiquen en un altre sentit.

D'entrada el CIS fa una cosa que fent una enquesta preelectoral de CAT és incomprendible: no pregunta pel record del vot dels enquestats les darreres eleccions al Parlament.

Només pregunta pel record de vot a les generals del 10N de 2019. Perquè veieu la diferència, el BOP del CEO pregunta el record de vot a les eleccions al Parlament i el record de vot a les eleccions al Congreso Diputados. La cosa és greu, perquè tothom sap que les lògiques polítiques de vot a unes eleccions i a unes altres no és la mateixa. Situar l'enquestat tota l'estona en un únic escenari, el de les eleccions al Congreso, i després preguntar per eleccions al Parlament no és precisament una estratègia demoscòpica neutral. A qui afavoreix més això? Doncs a ERC, PSC i Comuns. I a qui

perjudica més, doncs a Junts.

Sobre el record de vot dels enquestats dels quatre partits més votats a Catalunya el 10N, n'hi ha tres que estan sobrerrepresentats a la mostra i un que hi està infrarepresentat. Endevineu quins? Va, que és molt fàcil! Sí?

Sí, efectivament, PSC, ERC i Comuns sobrerrepresentats a la mostra i Junts infrarepresentats.

– La sobrerrepresentació en el cas del PSC és d'escàndol: més de 7 punts. La sobrerrepresentació a la mostra d'ERC i Comuns és de més 2 punts cadascú.

– I la infrarepresentació de Junts és tal que a la mostra només hi ha una mica més de la meitat dels vots que van tenir el 10N. En una representació sense biaixos des del punt de vista electoral la representativitat a la mostra hauria de ser del 100%. Doncs bé, la infrarepresentació de Junts fa que només sigui del 59%, només una mica més de la meitat, que seria el 50%.

Com ja us he explicat més d'un cop, la representativitat de les mostres no la determinem únicament ni principalment pel record de vot, sinó per molts altres factors sociodemogràfics. Tanmateix, quan una enquesta, com aquesta del CIS, fa coses estranyes, estem obligats a acudir a aquests biaixos.

I quina és la tercera cosa estranya d'aquesta preelectoral Catalunya del CIS? Doncs que mentre al BOP a l'àmbit estatal, el CIS, a partir del vot directe (totalment condicionat pels biaixos mostrals de representativitat política), fa una projecció electoral que corregeix aquests biaixos, que mira de corregir-los, pel que fa a la projecció preelectoral de Catalunya el CIS no ho ha fet, i només ha donat per dades d'intenció de vot, la intenció de vot directe.

I a qui beneficia aquesta tercera cosa estranya que ha fet el CIS, de, en l'àmbit electoral de Catalunya, donar dades només d'intenció de vot directe? Doncs efectivament, ho heu

endevinat, beneficia a qui està sobrerrepresentat a la mostra, i perjudica a qui està infrarepresentat. Sí, sí, correcte, ho heu vist bé: beneficia a ERC, PSC i Comuns i perjudica Junts.

Doncs això, que quan et trobes aquestes tres coses tan "estranyes" a l'enquesta del CIS, que totes tres coses estranyes sempre beneficien als mateixos i que sempre perjudiquen el mateix... doncs quan passa això crec que podem parlar obertament que el CIS ha vulnerat la necessària neutralitat demoscòpica, de manera que aquesta enquesta preelectoral de Catalunya conté biaixos tan intensos que costa no pensar que al darrere hi ha una voluntat de manipular els resultats per obtenir un efecte mediàtic i polític determinat.

Algunes dades del CIS que no es veuen afectades pels biaixos mostrals

Malgrat tot el que he explicat abans, a totes les enquestes, fins i tot en enquestes com aquesta del CIS tan mancada de neutralitat, hi trobem dades, quan les tenim accessibles, que no es veuen afectades pels biaixos, i que ens proporcionen informació valuosa per si mateixes. Anem a veure-les:

- Al marge de la sobredimensió electoral que té ERC per la seva sobrerrepresentació mostral, el cert és que ERC presenta una important solidesa electoral, fins al punt que és l'opció política amb major fidelitat de vot, un 74,6% amb relació al 10N (si podem parlar de fidelitat de vot entre eleccions diferents, és clar!).
- Tot i que menor, també Junts presenta una de les més altes fidelitats de vot, del 62,2%.
- Resulta impactant contrastar aquest desgast brutal a què se sotmeten ERC i JxCAT, especialment des del punt de vista d'ERC i els seus *discursets* d'eixamplament de bases, atès que el gruix del vot en disputa a ERC i JxCAT, és cap a Junts des d'ERC i cap a ERC des de Junts. Tot i que des de Junts cap a ERC en termes de percentatge sigui més gran, del 9,5% que

d'ERC cap a Junts (del 5,9%), atès que ERC el 10N va tenir força més vots que Junts, en termes de vot total Junts rasca una mica de vot a ERC. Molles. Però és així.

– Una altra dada de l'enquesta CIS no afectada pels biaixos és la contundent irrellevància electoral de PDeCAT. Les dades són prou contundents, a aquestes altures, per a poder veure amb claredat la magnitud de l'enfonsament que protagonitza aquesta direcció *pdeicator*, que va pensar que podria imposar quotes de poder, sense entendre que s'estava en un procés de creació d'un nou espai, d'un moviment polític, indiferent als tripijocs i catxes més propis de pòquer en línia que de l'actual situació política. Així, del total de vot que va tenir Junts el 10N del 2019, ara només un 2,6% votarà PDeCAT a les eleccions del Parlament el 14F. I com que no arrossega ni un sol vot més procedent d'enlloc, això és el que fa que a les eleccions al Parlament la cosa estigui per als pdeicators en aquest 0,3% d'intenció de vot. Vaja, que el PDeCAT, amb aquests 13.000 vots dels 500.000 que va tenir Junts, l'únic que està en condicions de disputar és la menció al ridícul electoral més gros, que fins ara, i des del 1982, retenia l'extinta UCD.

Finalment, la pregunta més interessant d'aquesta enquesta preelectoral CAT del CIS és la que, després d'haver preguntat per intenció de vot, i d'haver fet valorar a tots els líders polítics de Catalunya, pregunta a l'enquestat: "De los/as líderes políticos que le he mencionado, ¿Quién preferiría que fuese el/la president/a de la Generalitat de Catalunya?"

Aquí emergeixen coses molt curioses. Fixeu-vos:

– El votant de Junts per Catalunya ho té molt clar: Puigdemont. El 74,2%.

– Però en el cas d'ERC és potser una de les poques preguntes que ha permès fer emergir dues sensibilitats que normalment es manifesten monolíticament. Així, tot i que la majoria, un 54,9% dels seus votants, voldria Oriol Junqueras, un 27,2%

dels votants d'ERC voldria Puigdemont. Podríem dir que aquest 1 de cada 4 votants d'ERC és el pinyol que es manté allunyat del sectarisme tòxic i destructiu de la secta del Sol i dels seus *voceros*.

Fins aquí l'anàlisi d'aquesta vergonyosa enquesta del CIS sobre Catalunya. Una enquesta plena de biaixos i coses estranyes, totes orientades a afavorir uns i perjudicar uns altres, és a dir, a manipular. Una enquesta feta per obtenir titulars com [aquest de La Vanguardia](#): "El CIS pronostica una victòria de ERC el 14-F con el PSC en segunda posición" o "JxCat quedaria en quinta posición en intención directa de voto, con el 8,1% de los votos".

No, la realitat no manipulada no té res a veure amb això. El CIS no ha conservat la neutralitat demoscòpica mínima i ha orientat tota l'enquesta a obtenir un resultat per poder-lo vendre mediàticament i políticament. Això és tot. Això és el que ha passat. Una vergonya.

Enquesta de l'ICPS: una visió diferent

L'ICPS ha fet, com sempre, una enquesta molt interessant sobre l'escenari polític a Catalunya. Una enquesta en què el menys important (ni m'hi referiré) són les projeccions de vot. Una enquesta que planteja de manera intel·ligent i sovint única, elements de fons del pensament polític de la nostra societat i del seu posicionament davant qüestions claus de la nostra realitat i del nostre futur.

Sens dubte el [titular](#) associat a aquesta enquesta de l'ICPS és el que proclama que

Enquesta de l'ICPS. "El «sí» guanyaria en un referèndum amb el 57% dels vots, segons una enquesta".

El titular, tan aparatós com cert desmoscòpicament, es configura a partir dels resultats obtinguts en preguntar als enquestats *MÉS CONCRETAMENT, SI DEMÀ ES FES UN REFERÈNDUM PER*

DECIDIR LA INDEPENDÈNCIA DE CATALUNYA, VOSTÈ QUE FARIA?

- Un 44,4% votarien a favor de la independència.
- Un 33,3% votarien en contra de la independència.
- Un 18,3% s'abstindria, no aniria a votar.

El 57% per la independència sorgeix de fer el recompte de la mostra només sobre els que votarien, traient, lògicament, l'abstenció. Això projecta que aquest 44,4% sobre cens es converteixi en un 57% sobre vot.

És, sens dubte, una dada molt important. Que encara ho és més quan la posem en relació amb la pregunta prèvia que s'ha plantejat als enquestats: "En qualsevol cas, vostè vol que Catalunya sigui un estat independent o prefereix que segueixi formant part d'Espanya?"

- Un 41,8% dels enquestats diuen que un estat independent.
- Un 51,3% diuen que prefereixen que Catalunya continuï formant part d'Espanya.

Aquestes dues preguntes, així plantejades, i el resultat que ens projecten, són d'una increïble profunditat política i nacional. No són contràries. Són complementàries.

Com ja vaig [analitzar fa temps](#), l'enquesta de l'ICPS ens permet veure clarament la diferència que hi ha entre el món del "voler" i el món de l'efectivitat política, de l'acció, amb relació a la independència.

Està clar, d'acord amb les dades, sostingudes en el temps, de l'enquesta de l'ICPS, que hi ha una majoria de catalans que no voldrien la independència, que voldrien que Catalunya seguís formant part d'Espanya. Això és així. Això és un fet.

De la mateixa manera que és un fet que hi ha un percentatge molt important de catalans que no voldrien la independència, però que no pensen fer res per impedir-la, que ni tan sols es plantegen votar-hi en contra en un referèndum.

Per això, quan passem del món del “voler”, del món de l'”A vostè què li agradaria”, al món de les urnes, al món de tenir davant unes urnes i haver de votar Sí o No a la independència, un percentatge molt significatiu dels que no voldrien la independència, no votarien en contra. I la seva abstenció (també un percentatge que no voldria però que si pogués votar votaria SÍ) és el que, davant l'escenari d'un referèndum, projecta una victòria del Sí davant del No.

En el món del “voler” el NO a la independència treu 10 punts al Sí a la independència. En el món polític, davant un escenari de referèndum, el Sí a la independència treu 10 punts al No.

L'evidència d'aquest “xoc” entre el món del voler i el món del fer ens emergeix amb total rotunditat quan mirem el posicionament dels votants de les forces polítiques unionistes. Així:

- Els votants de C's passen d'un 98,4% que no volen la independència a un 85,9% que votarien en contra, 13 punts menys.
- Els votants del PSC passen d'un 93,9% que no volen independència a un 72% que votarien contra la independència, gairebé 12 punts menys.
- Els votants dels Comuns passen d'un 64,5% que no volen la independència a un 51,6% que votarien en contra de la independència, 13 punts menys.
- Els del PP passen del 95,2% al 81%, 14 punts menys.

Tot el que hi ha al darrere que el Sí a la independència estigui 10 punts per sota del No en el món del voler a estar 10 punts per sobre en el món del fer és de cabdal importància per poder fer la independència.

Si la independència fos vista com un procés excloent, que aixequés dubtes sobre el futur i la cohesió de la nostra societat, aquesta situació podria patir un gir, i deixar en

minoria l'independentisme.

Que la independència tingui el suport més gran possible i sigui majoritària està absolutament lligada a un altre fet polític de primer nivell: que generi el mínim rebuig possible.

I fins ara la independència ha sumat suports amb prou intel·ligència política per a no generar un massiu rebuig entre els qui no la volen.

I l'enquesta de l'ICPS crec que ens dona les claus per interpretar perquè fins ara hem tingut èxit en aquest complicat equilibri. Aquestes claus les trobem a la pregunta que planteja als enquestats per quin motiu votaria a favor de la independència:

- El 78,1% ho farien per motius que es mouen a fer un país millor, guanyar en capacitat de decidir, fer-ho davant un estat que ens rebutja, que no ens comprèn, autogestionar-nos econòmicament, més oportunitats, etc.
- Només un 14,9% vol la independència per motius que podríem considerar "identitaris".

Aquesta és la clau de tot. L'única possibilitat de fer la independència passa per aquest projecte de país millor, de llibertat, d'oportunitats, de capacitat de decidir. Aquí és on hem de treballar. Aquest és el terreny en el qual políticament i nacionalment hem de defensar la independència, si volem guanyar, si volem ser majoria.

Tot el que situï la independència en discursos identitaris, que neguin la nostra realitat nacional, cultural, lingüística i, encara més, que ho facin "agressivament" o de manera excloent, és letal per a l'independentisme, i ens abocarà a destruir l'actual majoria que la vol fer, a estar cada cop més lluny de ser aquesta majoria que som i necessitem ser per fer la independència.

I, per acabar aquesta primera entrega analitzant la molt

important enquesta de l'ICPS (faré una segona anàlisi sobre altres dels seus continguts), un indicador que ja ens alerta en el sentit que està reclamant atenció. Pregunta l'enquesta ICPS "En quina mesura li preocupa que el tema de la independència o no de Catalunya acabi provocant problemes de convivència entre els ciutadans de Catalunya?"

Doncs a un 65,9% els preocupa molt o bastant. Fixeu-vos que es pregunta a l'enquestat si aquest tema li preocupa. No s'està preguntant si creu que existeix el problema, ni qui n'és responsable ni res. Es pregunta si "preocupa". I preocupa. Preocupa majoritàriament entre els votants unionistes. Però també entre els independentistes: preocupa a un 42% de votants de Junts, a un 55% dels d'ERC i a un 32% de la CUP.

En resum, sobre l'enquesta ICPS

L'enquesta ICPS ens proporciona uns elements clau de la visió social sobre la independència que faríem bé de processar correctament, de manera intel·ligent i estratègica. Ser la majoria que cal per fer la independència requereix que el nostre projecte segueixi visualitzant-se com un projecte de qualitat de país i d'oportunitats, que ens permeti generar el mínim rebuig possible entre els qui no voldrien separar-se d'Espanya i, alhora, fer-ho des d'una acció política impecablement democràtica i integradora, inclusiva i respectuosa, que esvaeixi al màxim la por o la preocupació social perquè aquest procés acabi provocant problemes de convivència.

Seguim i seguirem

Donec Perficiam